

HÖRVIKS FISKLÄGE I BLEKING

”Vårvindar friska” börja nu smeka de promenerande i Kungsträdgården, men den, som vill känna den ännu friskare och måhända äfven något mildare, bör taga biljett för jernvägsresa direkt till Trelleborg, den sydsvenska staden, bekant för sina små hus, men stora spannmålsutförsel, sitt Karl d. XII:s monument och sitt numera goda värdshus.

Vill man sedan, efter att hafva i Trelleborg skaffat sig vederbörlig matsäck och en stark resvagn, fortsätta färden på strandvägen österut, så får man göra bekantskap med vissa samhällen och ett samhällslif, som få utav våra läsare torde hafva föreställt sig ännu finnas till i sådant skick i Sverige. Vi mena härmed de skånska och blekingska fisklägena.

På kuststräckan mellan Trelleborg och Sandhammaren finnas icke mindre än 8 sådana, vilka alla sinsemellan äro tämligen lika. De framvisa nämligen alla en på yttersta strandkanten placerad, längre eller kortare, tät rad av små hvita kojor, största delen uppbyggda av det välbekanta skånska byggnadsmaterialet - ler, långhalm och torf, hvilket allt upp bäres af ett svagt skelett af korslagda väggpelare och bjelkar. En och annan fastare byggnad af ordentlig sten och försedd med tegeltak har på sista tiden börjat glänsa i raderna såsom ett klart skinande sjöskumshufvud mellan nerfläckade lerskallar. Fortsätter man sedermera vägen längs kusten genom Kristianstads län till Bleking, träffar man flera dylika samhällen, på vilkas yttre man genast märker att man nu kommit till kusttrakter, der fisket är mer gifvande och lämpligt byggnadsmaterial kan erhållas lättare och billigare. Flera af de å sistnämnda sträcka belägna fisklägena, såsom t.ex. Skillinge, Brantevik, Kivik m.fl. utvecklade f.n. en sjöfart och handel långt mer betydande, än mången af våra köpingar och småstäder.

Ett av de större fisklägena i Bleking, som vår tafla i dag avbildar, nämligen Hörvik, beläget jämförelsevis ganska täckt å sjöstranden strax under den för sjöfarande välbekanta landtåsen Listershuvud. Men äro dessa fisklägena till storlek sinsemellan något olika, så äro å andra sidan deras befolkning och det lif, som å desamma föres, skäligen likartade. Den förra består uteslutande af fiskare och sjömän; dessa båda yrken drivas vexelvis, alldeles som rollförändringarna i den bekanta tragedien i Vimmerby.

Hvarken man eller qvinna intresserar sig för annat än hafvet och hvad dermed sammanhänger; kvinnorna deltaga med mannen i fisket, varigenom åtmins-tone könets styrka icke försämras, om ock dess behag något lida. Fisket af sill, ål och lax är det hufvudsakligaste och naturligen är det sillfisket, som drives i största skalan och gifter högsta vinsten. Det bedrifves från s.k. Blekings-ekor - öppna odäckade farkoster af cirka 30 fots längd. Med dessa farkoster uppsökes sillen långt ut till hafs. Är fisket vid hemkusten ej gifvande, seglar blekingsfiskaren till andra orter; ofta besökes Bornholm och icke så sällan äfven den tyska kusten. Knappast torde väl i Sverige några så raska seglare finnas, som de blekingska fiskarena; man har flera exempel på att en ensam blekingsfiskare i en dylik farkost öfverseglat från tyska kusten till hemlandet, men vanligen äro båtarna bemannade med 2-3 man.

Sillfisket bedrifves nattetid och den största ordning iakttages därunder; högst sällan medföres brännvin, utan blott en anspråkslös kagge med vatten eller svagdricka samt något bröd, fläsk eller annat sofvel. Fram på morgonqvisten

lägger fiskaren i land och då bliver det kvinnornas tur att öfvertaga skötseln af fångst och nät, medan mannen vederkvicker sig och går till hvila. Hvarje morgon under sillfiske-tiden hållas på lägena ordentliga marknader. Då infinna sig hela karavaner af s.k. "prångare", d.v.s. bönder, som köra ned till lägena med stora vagnar för att köpa fisk och sedan kringföra i bygden till försäljning. Handeln sker mestadels pr kontant, vanligen utan påbröd af supar, ehuru väl sådant äfven kan förekomma, när tävlan om fångsten är stor. I allmänhet lefves ytterst nyktert på fisklägena och det är endast vid ankomsten till staden, som blekingsfiskaren anser att en tår brännvin kan vara god till att skölja ned saltvattnet med och uppfriska smaken. Vanligen gifter sig fiskaren så snart han hunnit myndig ålder och familjens förökande är för honom ingen börda; ty hafvet gifver honom alltid föda, när is ej ligger och med toaletten för de små har det sig ej så noga, däremot är det en vinst att hafva vuxna barn, som biträda med arbetet. Familjerna lefva i allmänhet tarfligt; men vid goda fisketider t.o.m. godt. Då säljes blott sillen, och större delen af den feta ålen får stryka i grytan.

Äldsta stugan på platsen, försedd med fönster i taket och ett liggande utsprång af rundtimmer samt med s.k. "flygel", hvilken egentligen utgör kätte för får och gäss samt förvaringsrum för fiskredskap.

Bibelläsning är vanlig inom familjerna och barnen uppkallas vanligen med bibliska namn, Elias, Esaias, Jeremias och dylikt. En liten flicka, som vi vårt besök vid Hörvik på tillfrågan om namn, sade sig heta "Mirjam", svarade sedermera på en ytterligare förfrågan, om hon, såsom hennes namne, kunde profetera, visserligen intet, men fadren tillade i stället helt torrt: "Ja! i grötfatet".

Fruentimmerna äro här, såsom annorstädes, ofta behäftade med det täcka könets älskvärda nyfikenhet. Under det vår tecknare var syselsatt med att avbilda platsen och dess specialiteter förekom följande samtal mellan tvenne väderbitna sjönymer: "Ha ä da får en artiger (besynnerlig) harre, som sitter der å präntar?"

Åh! Ja väj (vet) inte så noa; dä ä väl öjn (en) å desse härne fötågrafa-slausera som far kring". Ofta blev vår tecknare tillfrågad, om han hade "flatteband (breda band) å sälja eller tvaul (tvål)". Båda delarna lär vara en eftersökt vara; ty äfven den blekingska fiskarhustrun älskar att pynta ut sig och vara fin. Vi hafva velat meddela dessa samtal för att gifva ett begrepp om språket.

Fiskelägets ekonomi och öfriga intressen skötas mycket republikanskt af en ålderman, som president, med en kongress, kallas "stämman", hvare en hvar fiskare, som vunnit burskap på platsen, eger rätt att deltaga. Så snart stämman skall hållas, blåser åldermannen från någon öppen plats i en väldig lur - ett riktigt Gjallarhorn, hvilket föraren, som Heimdall, till yttermera visso låter ljuda, buret "högt upp i skyn", hvarefter kämparna samlas till tings. Derstädes dömes efter ingen annan lag, än den att "de flesta rösterna gälla" och från denna gifves lyckligtvis ingen appell. I Hörviks alshärjarting deltaga för närvarande 85 fiskare, för hvilka 213 hustrur och barn förljufva lifvet. Inkomsten af fisket på platsen beräknas i vanliga år uppgå till omkring 35,000 kr. Der finns naturligen tvenne handlande, en tullsergeant, som tillika är fisker-tillsyningsman, ett silsalteri, anlagdt af den om fiskernringen i Bleinge högt förtjende J. von Bergen i Karlshamn. Att vidare orda om lifvet på detta eller andra sydsvenska fisklägen torde vara ofverflödigt; vår tafla visar i öfrigt åtskilliga delar deraf.

(Hämtad från *Ny Illustrerad Tidskrift*, 1877)